

Senfoni No.40, Sol Minör (KV550)

Work Title	Symphony No.40
Alternative Title	
Composer	Mozart, Wolfgang Amadeus
Opus/Catalogue Number	K.550
Key	G minor
Movements/Sections	4 movements
	I. Molto Allegro
	II. Andante
	III. Menuetto
	IV. Allegro assai
Year/Date of Composition	1788 (completed 25 July in Vienna, revised ca.1788-1791)
First Publication	1794 - Offenbach: Johann André, Plate 685 (parts)
Composer Time Period	Classical
Piece Style	Classical
Instrumentation	orchestra
	flute, 2 oboes, 2 clarinets (2nd version), 2 bassoons, 2 horns, strings

1788 yılı yine Mozart için kötü başlar. Viyana'da Mayıs ayındaki Don Giovanni'nin başarısız yorumunu, 29 Haziran'da kızının ölümü izler. Parasızlıktan kent dışındaki Waehring sokağında oturan besteci, mason arkadaşı Pucberg'e yardım isteyen akıllı mektuplar gönderir. Para kazanmak için güncel dans müzikleri, menuetler ve Alman danslarını besteler. Bu arada üç senfonisi üzerinde de çalışır. 26 Haziran'da bitirdiği 39. Senfoni'yi, 25 Temmuz'da tamamladığı 40. Senfoni ve 10 Ağustos'ta 41. Senfoni izler.

1773'ten o tarihe kadar yazdığı 16 senfoni içinde yalnızca 40. Senfoni minör tondadır. Bunun için de, belki haklı olarak, müzik otoritelerinin bir acının anlatımı olarak tanımladıkları senfoni için Schubert "Onda meleklerin şarkı söylediklerini duyabiliriz" derken; Mendelssohn çok takdir ettiğini belirtmiş, Beethoven –bugün kaybolmuş olan- bir piyano düzenlemesi gerçekleştirmiştir. Müzik yazarı Eric Blom "mutsuz heyecanlarla dolu" eseri Mozart'ın Patetik Senfonisi olarak adlandırmış, bu eserle klasik ve romantik çağların birbirine yaklaştığını vurgulamıştır.

Mozart flüt, iki obua, iki korno ve yaylı çalgılar için bestelediği senfoniye daha sonra, 1788-91 arasında, iki klarinet daha eklemiştir. 1788'de

Viyana'da abonman konserleri için yazılan, o günlerde bir türlü yorumlanamayan, ancak 1790'da Frankfurt'ta seslendirildiği sanılan senfoni, eleştirmenlerce beğenilmemiş, çiğ, anlamsız, karamsar bulunmuş, alıılmamış vurgulamalarıyla şaşırtmıştı. Günümüzde ise bu sesleniş bir insanın yakınısını acı çığlık olarak değil de, soylu bir şarkı şeklinde yansıtarak anlam kazanmaktadır. G. Westermann'ın deyişiyle "gözyaşları altındaki bu gülümseyiş, içimizdeki sıkışık kalmış duyguları çözüyor..."

1. bölüm oldukça çabuk (molto allegro) tempoda, 4/4'lük ölçüde, sol minör tonda, sinirli karakterdeki ana temanın kemanlar tarafından duyurulmasıyla başlar. İç çekişi yansıtan bu ritmik ve üç notadan oluşan figürün yarattığı tema, güçlü orkestra vuruşlarıyla sonuçlanır. Birden viyola ce obuanın ön planda olduğu acı dolu bir özlemle, kromatik bir inişle ikinci tema belirir. Geliştirim bölmesinin acı dolu temayla girmesine karşın birinci tema hemen, bir mezür sonra egemen olur ve huzursuz ortamı sürdürür. Ama umutsuzluk bile bu mutlak güzelliğin ince

sanat çizgisini zedeleyemez. Bölüm, acı yüklü bir enerjiyle sona erer.

Mi bemol Majör tonda ve 6/8'lik ölçüdeki 2. bölümde ağırca (andante) tempoda, özlem dolu ana tema küçük parçalar şeklinde, sanki bir kaleydoskoptan bakıyormuşçasına, zarifçe sunulur. Buna, biri sıçrayışlarla ilerleyen, diğeri daha sevimli karakterde iki yan tema katılır ve ustaca birbiri içinde örülür. Ancak özlem dolu tema, neşelenmek istemezmiş gibi kendini, gizli acısını sürekli duyurur. Gelişimde güçlenen bu acı, tekrar bölmesinde ustaca düzenlenmiş iki kontrpuanla sakinleşir.

3. bölüm Menuetto, çabukça (allegretto) tempoda, ancak geleneksel 3/4'lük ritimli menuetin kalıplarını aşan güçlü bir duygu yoğunluğundadır. Adeta tehdit edici tavırla yükselen tema, buruk ses uyumsuzluklarıyla desteklenir. Galant çağın zarif saray dansı yok olmuş, Mozart yaşamında ilk kez böyle katı bir menuet yazmıştır. Ayrıca senkoplu ritmiyle, 3/4'lük menuet ölçüsünü birkaç kez zorlayarak sanki Beethoven'ın scherzo'larının öncülüğünü yapan bölüm – ya da tüm senfoni – ancak sol majör tondaki, kornların seçkinleştiği zarif ve pastoral trio ile teselli bulur. Mozart'ın çağdaşları onun bu, zamana uymayan başkaldırışını sezmiş, besteciyi kültürsüzlük ve zevksizlikle suçlamışlardır.

4. bölüm oldukça çabuk (allegro assai) tempoda, 4/4'lük ölçüde, sol minör tonda senfoninin tüm karanlık güçlerini tutkuyla birleştiren bir tavırla başlar. Bu, aynı zamanda huzursuz ana temanın ilk bölmesini Beethoven 5. Senfoni'sinin scherzo'sunda kullanmıştır. Müzik yazarı Ottu Schumann bu bölümü "sanki tüm şeytanlar serbest kalmış" diye tanımlar. Bu karışık ortamda ikinci tema yine donuk ve hüznü bir aydınlık doğarsa da, havayı sakinleştiremez. Yine güçlü (forte) olarak seslendirilen gelişimde de duyulan şeytani ve

enerjik gücün bitime kadar senfoniye egemenliği engellenemez.

Süre 27'

Mozart
Symphony No. 40
in G minor
K. 550

Allegro molto.

Oboi.
Clarinetti in B.
Flauto.
Oboi.
Fagotti.
Corni in Basso.
Corni in G.
Violino I.
Violino II.
Viola.
Violoncello
e Basso.

The Oboe and Clarinet parts printed in the two systems at the top were added later by Mozart to replace the Oboe part in the fourth system.

MOZART
B Ä R E N R E I T E R U R T E X T

Sinfonie in g
»Nr. 40«
Symphony in G minor
»No. 40«
KV 550
Zweite Fassung mit Klarinetten
Second Version with Clarinets

Partitur / Score

Bärenreiter

– Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.

Kazım Çapacı